

واکاوی تأثیر آموزش‌های فنی حرفه‌ای بر اشتغال روستائیان شهرستان اسلام آباد غرب

بهمن خسروی پور^۱، سهیلا پور جاوید^۲

۱. استاد ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان

۲. دانشجوی دکتری آموزش کشاورزی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان

نویسنده مسئول: بهمن خسروی پور

b.khosravipour@gmail.com

چکیده

هدف پژوهش توصیفی - همبستگی حاضر واکاوی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر اشتغال روستائیان شهرستان اسلام آباد غرب می‌باشد. جامعه آماری مورد مطالعه را تمامی روستائیان شرکت کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای کشاورزی در شهرستان اسلام آباد غرب در طی سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۹۰ (N=۶۳۰)، تشکیل دادند. حجم نمونه با استفاده از جدول نمونه‌گیری کرجسی و مورگان (۱۹۷۰)، ۲۴۲ نفر تعیین و از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده، استفاده شد. ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه بود. یافته‌ها حاکی از آن است که به طور کلی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به میزان متوسطی بر اشتغال روستائیان شهرستان اسلام آباد غرب تأثیر داشته است (میانگین ۳/۶ از ۵ و انحراف معیار = ۱/۴). نتایج همچنین نشان داد که بین وضعیت اشتغال شرکت کنندگان در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای با غیر شرکت کنندگان از نظر اشتغال تفاوت معناداری وجود دارد و شرکت کنندگان در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای بیشتر از سایر افراد که در دوره‌های آموزشی فوق شرکت نکرده‌اند، موفق به کسب شغل می‌شوند. نتایج رگرسیون چند متغیر به روش گام به گام نشان داد که ۶۰ درصد تغییرات متغیر وابسته (اشتغال مهارت آموزان روستایی شرکت کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای) توسط چهار متغیر سابقه کار، درآمد، میزان تحصیلات و میزان برخورداری مهارت آموزان از خصیصه‌های کارآفرینانه (مانند اعتماد به نفس و...) تبیین می‌شود.

واژه‌های کلیدی: اشتغال، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، روستائیان، توانمند سازی.

صاحب نظران توسعه روستایی، یکی از دلایل عمده مشکلات روستایی را پایین بودن نرخ بهره وری، کمبود سرمایه و منابع مالی، بیکاری و اشتغال ناقص، مهاجرت، فقر و تنگ دستی می‌دانند (هاشمی و همکاران، ۱۳۹۰). موضوع اشتغال و بیکاری نیروی انسانی یکی از مهم ترین مسائل و مشکلات جهان است که در کشورهای در حال توسعه با توجه به عدم توازن ساختارهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی نقش و سهم بیشتری بر توسعه دارد. بیکاری یا عدم اشتغال نیروی انسانی، آثار اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و امنیتی زینباری به همراه دارد (امیری، ۱۳۸۸).

از آن جایی که یکی از دلایل بیکاری در روستا، فقدان مهارت‌های مورد نیاز بازار کار از سوی جویندگان کار است، و با توجه به این که اشتغال در جوامع روستایی سبب پویایی و افزایش بهره وری شده و روحیه سعی و تلاش در بدنه جامعه را بالا می‌برد، می‌توان بیش از پیش به اهمیت آموزش‌های ارائه شده با هدف ایجاد اشتغال پی برد. انتظار می‌رود سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور که بر اساس ماده ۱۰۷ و ۱۰۸ قانون کار، متولی آموزش‌های فنی و حرفه ای غیررسمی و کوتاه مدت و آموزش‌های مهارتی در بخش‌های صنعت، خدمات و کشاورزی می‌باشد، بتواند نقش بسزایی را در کاهش نرخ بیکاری ایفا کند. هدف این مقاله مطالعه و بررسی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر اشتغال روستائیان شهرستان اسلام آباد غرب می باشد. در حال حاضر بسیاری از کشورهای در حال توسعه از ترکیب منحصر به فرد سه پدیده مهاجرت عظیم جمعیت از روستا به شهر، بهره وری پایین بخش کشاورزی و بیکاری و کم کاری فزاینده شهری و روستایی به ستوه آمده‌اند. بیکاری قابل توجه در اقتصاد کشورهای کمتر توسعه یافته احتمالاً یکی از برجسته ترین علایم توسعه ناکافی آن‌هاست. امروزه در طیف وسیعی از کشورهای در حال توسعه، بیکاری آشکار ۱۰ تا ۲۰ درصد از نیروی کار آنها را در بر می‌گیرد. البته مسئله بیکاری از موارد فوق فراتر می‌رود و توقعات بسیار بالای شغلی بویژه در میان جوانان تحصیل کرده و مشاغل موجود در مناطق شهری و روستایی را نیز شامل می‌شود. بیکاری اشکال متعددی دارد که عبارتند از: بیکاری آشکار، کم کاری، ظاهراً فعال ولی با بهره برداری کم، کم کاری پنهان، بیکاری پنهان، بازنشستگی زودرس و... (امیری، ۱۳۸۸، ص ۴۹).

در همین جهت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به سبب انعطاف پذیری نشأت گرفته از خصیصه‌های بازار کار و اوضاع اقتصادی - اجتماعی حاکم بر کشور و نیز به دلیل آموزش و ایجاد مهارت‌های لازم در افراد برای توانایی در احراز مشاغل، نقش بسزایی در اشتغال دارد. بسیاری از افراد فاقد مهارت‌های مورد نیاز بازار کار هستند. تحصیلات زمانی منجر به افزایش کارایی افراد می‌شود که ضمن توجه به مباحث نظری، جنبه‌های کاربردی آموزش نیز در نظر گرفته شود.

آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مهارت‌های خاص مورد نیاز صنعت و مهارت‌های عمومی بازار کار را فراهم می‌سازد. این نوع آموزش‌ها همچنین برای شاغلانی که به دلیل تغییرات فناوری دچار کاهش کارایی می‌شوند، امکان به روز شدن و تکمیل مهارت را فراهم می‌کند. لذا به این نوع آموزش‌ها به عنوان ابزاری برای مقابله با بیکاری، به خصوص بیکاری ساختاری که ناشی

از تغییرات در اقتصاد جهانی است، نگرسته می‌شود. میان بازار کار و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای پیوند آشکار و پیچیده‌ای وجود دارد. تغییرات حادث در بازار کار یکی از مهم‌ترین عواملی است که بر پویایی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای تأثیر می‌گذارد. در واقع عوامل مؤثر بر سیاست‌گذاری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای عبارتند از: رفع نیازهای مهارتی در یک محیط رقابتی و کاهش سطوح بیکاری. این دو عامل به شدت با تغییرات بازار کار در ارتباط هستند. به عبارت دیگر نظام آموزش فنی و حرفه‌ای به شدت هم تحت تأثیر ساختار بازار کار و هم تحت تأثیر رفتار بازار کار است (Green et al., 2000).

مک لین و اردونز (Maclean & Ordonez) اظهار نمودند که جهان با تغییرات اساسی نیازمند الگوهای جدید آموزشی می‌باشد. بنابراین به تعداد گروه‌های یادگیرنده در زمینه‌های مختلف اجتماعی و کاری به اشکال و روش‌های توسعه مهارت نیاز خواهد بود.

نقش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در کسب مهارت‌های آموزشی و شغلی جهت ورود به حرفه می‌باشد (لینچ، ۲۰۰۰). امروزه بازار کار خواستار کارگران دارای مهارت‌های سطح بالا می‌باشد. بنابراین آموزش پایه ارتقای کارآیی نیروی کار است (مالدوناد و فارمر، ۲۰۰۷) و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌تواند به افراد در کارآیی و حتی کارآفرینی و توسعه مهارت‌های زندگی قابلیت لازم را ببخشد.

قدسیان و همکاران (۱۳۹۴) ضمن تأیید نقش آموزش در توانمندسازی مخاطبان اظهار نمودند که آموزش دارای پنج ارزش حقیقی برای بهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی به ویژه در جهان سوم است که این ارزش‌ها در سه زمینه‌ی فردی، اجتماعی و اقتصادی قابل بحث است.

سلیمی فر و مرتضوی (۱۳۸۴) نیز معتقدند که آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ضمن تلفیق آموزش‌های نظری و عملی این امکان را برای مهارت‌آموختگان فراهم می‌کنند که همسویی بیش‌تری با نیازهای بازار کار داشته باشند و از این طریق امکان اشتغال آنان را در فعالیتهای اقتصادی- اجتماعی فراهم می‌کنند. در همین راستا اسفند فر و همکاران (۱۳۹۱) اظهار نمودند که چون این آموزش‌ها برخاسته از نیازهای شغلی است، لذا توانایی و مهارت فراگیران را در انجام صحیح کارها افزایش می‌دهد.

فهادیان (۱۳۸۴) نیز بیان نمود که آموزش‌های فنی و حرفه‌ای سبب آماده‌سازی فراگیران برای اشتغال خواهد شد. از نظر وی نقش‌های عمده‌ی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای شامل آموزش زنان و مردانی است که در آینده‌ی نزدیک به بازار کار وارد می‌شوند و یا با هدف بازآموزی و ارتقای کیفی افرادی صورت می‌گیرد که به کاری اشتغال دارند و به دنبال کارآیی و اثربخشی در شغل خود هستند.

به طور کلی واکنش مؤثر در قبال تغییرات سریع فناوری، رقابتی شدن بازارها، تغییر در رجحان‌های مشتریان، ارباب رجوع و عرضه‌کنندگان، تغییر در ارزش‌های اجتماعی و تحولات در وضعیت عمومی اقتصادی کشورها در گرو پذیرش آموزش به عنوان یک امر اجتناب‌ناپذیر است. به همین دلیل امروزه به این نوع آموزش‌ها به عنوان ابزاری برای مقابله با بیکاری به ویژه

بیکاری ساختاری که ناشی از تغییرات در اقتصاد جهانی می‌باشد، نگرینده می‌شود و نتایج پژوهش‌ها حاکی از نقش این آموزش‌ها در اشتغال و مهارت آموزی است (صالحی، ۱۳۸۲؛ فیض و فیض، ۱۳۸۴؛ رضایی‌راد و عطار، ۱۳۸۹؛ زینلی زاده و زینلی زاده، ۱۳۹۱؛ فاسمیان، ۱۳۹۴).

اینک روشن است که آموزش و کسب مهارت نقشی مهم و اساسی در توسعه فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جوامع ایفا می‌نماید. با توجه به آموزش می‌توان به توسعه پایدار در روستا دست یافت و آن را تقویت نمود. ارتقای سطح مهارتی روستاییان می‌بایست به گونه‌ای باشد که آنها را به سوی بهینه سازی روش‌های تولیدی و بهره‌وری از امکانات موجود سوق داده به گونه‌ای که تأمین کننده بخشی از اهداف توسعه روستایی باشند. آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در مناطق روستا از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و توسعه روستایی در واقع یک جریان تربیت و آموزش نیروی ماهر است. لذا در این مقاله تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر اشتغال روستائیان شهرستان اسلام آباد غرب مورد بررسی قرار می‌گیرد.

روش پژوهش

در این پژوهش که به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ روش توصیفی-همبستگی است، جامعه آماری مورد مطالعه را تمامی روستاییان شرکت کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای در شهرستان اسلام آباد غرب در طی سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۹۰ ($N=630$)، تشکیل دادند. حجم نمونه با استفاده از جدول نمونه‌گیری کرجسی و مورگان (۱۹۷۰)، ۲۴۲ نفر تعیین و از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده، استفاده شد. ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه بود. روایی ظاهری و محتوایی ابزار اندازه‌گیری در این پژوهش، توسط پانل متخصصان و برآورد پایایی^۱ پرسشنامه نیز توسط آلفای کرونباخ صورت گرفت. میزان این ضریب، بالاتر از ۸۰ درصد محاسبه شد که این امر بیان‌گر پایایی مناسب پرسشنامه جهت سنجش متغیرهای مورد نظر بود. به منظور تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS، استفاده شد.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی نشان داد که اکثر روستاییان شرکت کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای در شهرستان اسلام آباد غرب مورد مطالعه را مردان تشکیل داده‌اند (۶۳/۱ درصد). همچنین یافته‌ها حاکی از آن است که روستاییان شرکت کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای به طور میانگین ۲۶ ساله و مجرد بوده (۸۵/۴ درصد) و در روستا ساکن بودند. میزان تحصیلات افراد مورد مطالعه اکثراً در سطح متوسطه (۴۸/۶ درصد) و درآمد خانوار به طور متوسط معادل یک میلیون تومان در ماه بود. همچنین خانوارهای روستایی به طور میانگین ۳/۷ نفر جمعیت را در خود جای می‌دادند.

با توجه به یافته‌ها ۵۶ درصد از روستاییان شرکت کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای، فاقد زمین کشاورزی بودند شاید به همین دلیل بود که اکثر روستاییان شرکت کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای (۵۹/۸ درصد)، فاقد هرگونه سابقه‌ی کار کشاورزی بودند.

جدول ۱. تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر اشتغال روستائیان شهرستان اسلام آباد غرب

انحراف معیار	میانگین از ۵*	گویه
۱/۷	۴/۶	افزایش سطح دانش مهارت آموزان
۱/۴	۴/۵	افزایش سطح مهارت عملی و فنی مهارت آموزان
۱/۸	۴/۳	ایجاد و تقویت روحیه کارآفرینی
۱/۳	۳/۸	بستر سازی جهت خود اشتغالی
۱/۶	۳/۷	آشنایی با میزان توانمندی‌ها و استعدادها و نقاط ضعف شغلی
۱/۷	۳/۵	آشنایی با محیط‌های صنعتی و تولیدی و افزایش فرصت‌های شغلی
۰/۹	۳/۴	آشنایی با ابزار آلات و وسایل کار و افزایش فرصت شغلی
۱/۲	۲/۶	افزایش خلاقیت مهارت آموزان
۱/۱	۲/۴	افزایش اعتماد به نفس به دلیل افزایش دانش و مهارت‌های شغلی
۱/۴	۳/۶۴	کل

*مقیاس: خیلی کم=۱ کم=۲ متوسط=۳ زیاد=۴ خیلی زیاد=۵

جدول ۱، اولویت‌بندی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر اشتغال روستائیان شهرستان اسلام آباد غرب را نشان می‌دهد. هرکدام از ابعاد بر اساس میانگین رتبه‌ای (از بیش‌ترین به کم‌ترین) مرتب شده‌اند.

بر اساس میانگین ۳/۶ از ۵ (انحراف معیار=۱/۴)، می‌توان نتیجه گرفت که به طور کلی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به میزان متوسطی بر اشتغال روستائیان شهرستان اسلام آباد غرب تأثیر داشته است.

یافته‌ها حاکی از آن است که به طور کلی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بیش‌ترین تأثیر را بر قابلیت‌هایی چون افزایش سطح دانش مهارت آموزان روستایی شهرستان اسلام آباد غرب (میانگین ۴/۶ از ۵ و انحراف معیار ۱/۷)، افزایش سطح مهارت عملی و فنی مهارت آموزان (میانگین ۴/۵ از ۵ و انحراف معیار ۱/۴) و ایجاد و تقویت روحیه کارآفرینی (میانگین ۴/۳ از ۵ و انحراف معیار ۱/۸)، داشته است. همچنین از نظر روستائیان شهرستان اسلام آباد غرب، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دارای تأثیر متوسطی بر قابلیت‌هایی چون بستر سازی جهت خود اشتغالی (میانگین ۳/۸ از ۵ و انحراف معیار ۱/۳)، آشنایی با میزان توانمندی‌ها و استعدادها و نقاط ضعف شغلی (میانگین ۳/۷ از ۵ و انحراف معیار ۱/۶)، آشنایی با محیط‌های صنعتی و تولیدی و افزایش فرصت‌های شغلی (میانگین ۳/۵ از ۵ و انحراف معیار ۱/۷) و آشنایی با ابزار آلات و وسایل کار و افزایش فرصت شغلی (میانگین ۳/۴ از ۵ و انحراف معیار ۰/۹)، می‌باشد. این در حالی است که از نظر مهارت آموزان روستایی شهرستان اسلام آباد غرب آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دارای تأثیر کمی بر قابلیت‌هایی چون افزایش خلاقیت مهارت آموزان (میانگین ۲/۶ از ۵ و انحراف معیار ۱/۲) و افزایش اعتماد به نفس به دلیل افزایش دانش و مهارت‌های شغلی (میانگین ۲/۴ از ۵ و انحراف معیار ۱/۱)، می‌باشد.

ارتباط بین ویژگی‌های فردی مهارت آموزان روستایی شهرستان اسلام آباد غرب با وضعیت اشتغال آنان

جهت بررسی رابطه بین متغیرهای فردی مهارت آموزان روستایی شهرستان اسلام آباد غرب با وضعیت اشتغال آنان از ضریب همبستگی پیرسون و اسپیرمن (بر حسب نوع متغیر)، استفاده شد که نتایج آن در جدول ۲ ملاحظه می‌شود.

جدول ۲. ارتباط بین ویژگی‌های فردی مهارت آموزان روستایی شهرستان اسلام آباد غرب با وضعیت اشتغال آنان

ردیف	متغیر	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
۱	سن	۰/۴۳۹	۰/۰۰۰**
۲	میزان تحصیلات	۰/۵۳۲	۰/۰۰۳**
۳	نمره آزمون	۰/۲۲۱	۰/۴۴۹
۴	درآمد	۰/۵۸۹	۰/۰۰۰**
۵	میزان زمین زراعتی	۰/۶۰۵	۰/۰۰۰**
۶	میزان برخورداری مهارت آموزان از خصیصه‌های کارآفرینانه (مانند اعتماد به نفس و...)	۰/۵۰۸	۰/۰۰۰**
۷	سابقه کار کشاورزی	۰/۷۹۶	۰/۰۰۰**

$p \leq 0/05$ داری پنج درصد سطح معنی * $p \leq 0/01$ داری یک درصد سطح معنی **

همان‌طور که در جدول ۲، مشاهده می‌گردد، بین متغیرهای مستقل ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای مهارت آموزان روستایی شهرستان اسلام آباد غرب با وضعیت اشتغال آنان ارتباط مثبت و معناداری در سطح یک درصد حاکم است.

واکاوی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر اشتغال روستائیان شهرستان اسلام آباد غرب

به منظور بررسی تفاوت تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر اشتغال مهارت آموزان روستایی شهرستان اسلام آباد غرب از آزمون t برای نمونه‌های مستقل بهره گرفته شد. نتایج این بررسی در جدول ۳ آورده شده است.

جدول ۳. مقایسه‌ی وضعیت اشتغال شرکت کنندگان در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای با غیر شرکت کنندگان						
متغیر وابسته	غیر شرکت کنندگان	شرکت کنندگان	t		sig	وضعیت اشتغال
			میانگین	انحراف معیار		
	۲۰۳/۲۱۲۸	۴/۷۳	۲۲۰/۱۴۵۵	۴/۶۸	۲/۵۴۵	۰/۰۰۲**

** معنی داری در سطح ۱ درصد

نتایج نشان می‌دهد که بین وضعیت اشتغال شرکت کنندگان در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای با غیر شرکت کنندگان از نظر اشتغال تفاوت معناداری وجود دارد و از آن‌جا که میانگین برای شرکت کنندگان در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای بالاتر است، می‌توان نتیجه گرفت که شرکت کنندگان در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای بیش‌تر از سایر افراد که در دوره‌های آموزشی فوق شرکت نکرده‌اند، موفق به کسب شغل می‌شوند.

عوامل مؤثر بر اشتغال شرکت کنندگان در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای شهرستان اسلام آباد غرب

به منظور بررسی متغیرهای پیش‌گویی کننده‌ی اشتغال مهارت آموزان روستایی شرکت کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای شهرستان اسلام آباد غرب از تحلیل رگرسیون چند گانه به روش گام به گام استفاده شد. نتایج این بررسی در جدول ۴ آورده شده است.

جدول ۴. نتایج حاصل از رگرسیون عوامل مؤثر بر اشتغال شرکت کنندگان در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای شهرستان اسلام آباد

گام	متغیر	ضریب رگرسیون (b)	ضریب استاندارد شده (β)	t	سطح معنی‌داری (Sig)	R	Adjusted R ²
۱	سابقه کار	۰/۳۹۳	۰/۶۹۵	۲۸/۰۶۱	۰/۰۰۰	(a) ۰/۶۰۲	۰/۵۴۲
۲	درآمد	۰/۰۱۹	۰/۲۲۹	۸/۱۸۴	۰/۰۰۰	(b) ۰/۶۹۱	۰/۵۹۳
۳	میزان تحصیلات	۰/۳۹۰	۰/۱۲۵	۴/۲۸۰	۰/۰۰۰	(c) ۰/۶۹۸	۰/۶۰۵
۴	میزان برخورداری مهارت آموزان از خصیصه‌های کارآفرینانه (مانند اعتماد به نفس و...)	۰/۰۰۸	۰/۰۶۴	۰/۳۶۵	۰/۰۱۹	(d) ۰/۷۰۱	۰/۶۰۸

بر اساس یافته‌های جدول ۴، ضریب همبستگی چندگانه (R) و ضریب تعیین تعدیل شده (R^2) در گام چهارم این تحلیل به ترتیب برابر با ۰/۷۰ و ۰/۶۰ است، که نشان می‌دهد ۶۰ درصد تغییرات متغیر وابسته (اشتغال مهارت آموزان روستایی شرکت کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای) توسط چهار متغیر سابقه کار، درآمد، میزان تحصیلات و میزان برخورداری مهارت آموزان از خصیصه‌های کارآفرینانه (مانند اعتماد به نفس و...) تبیین می‌شود. متغیر سابقه کار با دارا بودن بیشترین مقدار بتا از اهمیت بیشتری نسبت به دیگر متغیرها در پیش بینی اشتغال مهارت آموزان روستایی شرکت کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای برخوردار است.

پیشنهادها

با عنایت به یافته‌های تحقیق پیداست که رابطه‌ی مثبت و معناداری بین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و اشتغال مهارت آموختگان شهرستان اسلام آباد غرب وجود دارد، لذا به منظور بهره مندی حداکثر از آموزش‌های مزبور پیشنهادهای زیر مطرح می‌گردد:

- به منظور افزایش بهره اقتصادی توسط مهارت آموختگان بهتر است به آموزش در رشته‌های مهارتی که درآمد زایی بیشتری را در کوتاه مدت برای آنان به همراه دارد، توجه بیشتری گردد.

• از آن جا که برنامه‌های آموزشی در بیش تر موارد بدون توجه به نیازهای روستاییان طراحی می‌شود و این مسئله سبب بی رغبتی روستاییان برای شرکت در دوره‌های آموزشی، پایین آمدن اثربخشی برنامه‌ها و هدر رفت سرمایه می‌شود، ضروری است قبل از برگزاری دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای نسبت به نیازسنجی علمی و دقیق از مخاطبان اقدامات لازم صورت گیرد و دوره‌های متناسب با نیاز محسوس آنان ارائه گردد. باید توجه داشت که انجام نیازسنجی دقیق آموزشی می‌تواند بنیان اصلی برای طرح ریزی و اجرای یک برنامه‌ی آموزشی اثربخش باشد.

• همچنین به منظور برانگیختن و تشویق روستاییان جهت شرکت در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای دعوت از کارآفرینان موفق روستایی و صاحبان مشاغل خرد روستایی که پس از شرکت در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای موفق به کسب شغل و حرفه شده‌اند، پیشنهاد می‌شود.

• با توجه به موانع پیش روی برگزاری دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای توصیه می‌شود که اعتبارات و امکانات، تسهیلات و تجهیزات لازم از سوی دولت به نهادهای برگزار کننده این آموزش‌ها از جمله سازمان‌های جهاد کشاورزی و فنی و حرفه‌ای قرار گذاشته شود.

• از آن جا که با استناد به یافته‌ها مشخص است که بین متغیر سطح تحصیلات و اشتغال مهارت آموزان روستایی شرکت کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای رابطه‌ی معناداری حاکم است و همچنین بر اساس یافته‌ها میزان تحصیلات افراد مورد مطالعه اکثراً در سطح متوسطه (۴۸/۶ درصد) بود، لذا پیشنهاد می‌شود که نهادهایی نظیر نهضت سواد آموزی و ادارات آموزش و پرورش بستر ادامه‌ی تحصیل روستاییان را فراهم سازند و موجبات تغییر سطح دانشی این افراد و بهره گیری بیش تر آنان از دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای را فراهم آورند.

• از آن جا که با استناد به یافته‌ها مشخص است که از نظر مهارت آموزان روستایی شهرستان اسلام آباد غرب آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دارای تأثیر کمی بر قابلیت‌هایی چون افزایش خلاقیت مهارت آموزان (میانگین ۲/۶ از ۵ و انحراف معیار ۱/۲) و افزایش اعتماد به نفس به دلیل افزایش دانش و مهارت‌های شغلی (میانگین ۲/۴ از ۵ و انحراف معیار ۱/۱)، می‌باشد و از طرفی یافته‌ها نشان داد که ۶۰ درصد تغییرات متغیر وابسته (اشتغال مهارت آموزان روستایی شرکت کننده در دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای) توسط متغیرهایی چون میزان برخورداری مهارت آموزان از خصیصه‌های کارآفرینانه (مانند خلاقیت، اعتماد به نفس و...) تبیین می‌شود لذا ضروری است که دوره‌های آموزشی مزبور پرورش خلاقیت در جهت اشتغال مهارت آموزان را مورد توجه قرار دهند و به پرورش خصیصه‌های کارآفرینانه‌ی مهارت آموزان همت گمارند.

در پایان از دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان که در تهیه این مقاله با نویسندگان همکاری داشته تشکر می‌گردد.

منابع

- اسفندفر، س.، فاطمی‌راد، م.، و چراغی، ا. (۱۳۹۱). نقش مؤثر آموزش‌های علمی کاربردی در توسعه اشتغال. هفته نامه جامع دانشگاه جامع علمی کاربردی.
- امیری، م. (۱۳۸۸). بررسی وضعیت اشتغال آموزش دیدگان سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای و برآورد الگوی عوامل مؤثر بر آن (بررسی میدانی شهر تهران). مجله برنامه و بودجه، شماره ۸۸، صص ۴۷-۶۷.
- رضایی راد، م.، و عطاری، ن. (۱۳۸۹). بررسی میزان تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای فناوری در اشتغال زنان استان مازندران در سال ۱۳۸۸. اولین کنفرانس بین‌المللی IT، اطلاعات مدیریت، نوآوری و کارآفرینی، شیراز.
- زینلی زاده، ل. و زینلی زاده، ا. (۱۳۹۱). مهارت آموزی، کارآفرینی و بهره‌وری مهارت‌آموختگان. کنفرانس ملی کارآفرینی و مدیریت کسب و کارهای دانش بنیان.
- فرهادیان، ه. (۱۳۸۴). بررسی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در توسعه منابع انسانی. مازندران، انتشارات اداره کل فنی و حرفه‌ای مازندران.
- فیض، د.، و فیض، م. (۱۳۸۴). طراحی الگوی تعاملی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، کارآفرینی و بازار کار. مجموعه مقالات کارآفرینی و مدیریت کسب و کار.
- قاسمیان، ا. (۱۳۹۴). بررسی نقش آموزش‌های مهارتی بر میزان اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاهی با کمک تکنیک معادلات ساختاری. فصلنامه مهارت آموزی، سال سوم، دوره اول، شماره یازدهم، صص ۳۳-۴۷.
- قدسیان، ح.، ملامحمدی، م.، و شاه حسینی، ز. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر توانمندسازی زنان، فصلنامه مهارت آموزی، سال سوم، دوره اول، شماره یازدهم، صص ۱۹-۳۲.
- سلیمی‌فر، م.، و مرتضوی، س. (۱۳۸۴). سرمایه انسانی و کارآفرینی در رویکرد فنی و حرفه‌ای. مورد مطالعه خراسان. مجله دانش و توسعه، شماره ۱۷.
- صالحی، ا. (۱۳۸۲). اثربخشی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در کارایی استان مازندران.
- هاشمی، س.، مهرابی، ع. اک.، ایمنی، س.، و نجاحی، ا. (۱۳۹۰). توسعه روستایی با تأکید بر اشتغال و کارآفرینی: مطالعه موردی دهستان شباب در استان ایلام. فصلنامه روستا و توسعه، سال ۱۴، شماره ۱، صص ۳۵-۵۸.
- Green, A., & Sakamoto-Vandenberg, A. (2000). The plase of skills in national competition strategies in Germany, Japan, Singapore and the UK. University of London.
- Lynch, R.L. (2000). High school career and technical education for the first decade of the 21st century. *Journal of Vocational Education Research*, 25(2), 155-198.
- Maclean, R., & Ordonez, V. (2007). Work, skills development for employability and education for sustainable development. *Educ. Res. Policy Prac*, 6, 123-140.

- Maldonado, C., & Farmer, E. I. (2007). Examining latinos involvement in the workforce and postsecondary technical education in the United States. *Journal of Career and Technical Education*, 22(2), 26-40.